

Kommunal- og forvaltningskomiteen
kommunal-forvaltning@stortinget.no

Vår dato: 02.11.2022
Vår referanse: H. Hamborg

Høringssvar på Representantforslag 277 S

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med ca. 3 500 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at man legger best mulig til rette for økt lønnsomhet og sunn vekst for våre medlemmer.

Vi viser til Representantforslag 277 S, "om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området", fra Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad, datert 17. juni 2022, og takker for muligheten til å gi innspill. Vi henviser i det øvrige også til høringssvaret til Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

NHO Reiseliv er positive til forslagene i representantforslag 277 S:

- NHO Reiseliv støtter forslaget der regjeringen bes utrede og gjennomføre endringer som sikrer at ordninger med tidlig arbeidsstart kan tilgjengeliggjøres og forbedres.
- Videre støtter vi forslaget opplæring for å komme inn i lokalt/regionalt arbeidsliv i bransjer der det er behov for fagarbeidere og øvrig arbeidskraft.

Samtidig som Norge registrerer en meget lav arbeidsledighet (andelen helt ledig var i september 2022 1,6 prosent ifølge nav.no), står om lag 700.000 personer i arbeidsfør alder utenfor arbeidslivet. Reiselivet, som tradisjonelt er en inkluderingsnæring, har over flere år ansatt personer som befinner seg et stykke fra arbeidslivet; spesielt i de bynære områder. I store reiselivskommuner i distriktene er tilfanget av kandidater betraktelig mindre, noe som gjør rekrutteringsjobben mer utfordrende for reiselivet. Siden EU-utvidelsen i 2004, og senere i 2007, har mange reiselivsbedrifter rekruttert fra disse landene, og mange har særlig kommet fra Polen, Tsjekkia og de baltiske landene. Senere har også mange kommet fra bla. Spania, Italia og Frankrike.

Dette har riktignok endret seg etter totale gjenåpningen av Norge vinteren 2022. Mange utenlandske arbeidere har enten valgt å bli i sine hjemland, eller funnet arbeid i andre europeiske land. Når også mange nordmenn har søkt seg til andre næringer, har reiselivet fått et stort kompetansegap. Så sent som i september 2022, svarte 54 prosent av våre medlemsbedrifter om at de manglet ansatte, og i juli svarte 55 prosent av medlemmene våre at de hadde lavere omsetning grunnet mangel på personell.

Med EØS-borgere som uteblir og nordmenn ikke ønsker å jobbe i reiselivet, blir våre medlemsbedrifter nødt til å rekruttere både faglærte og ufaglærte utenfor EØS-området. I juli svarte 11 prosent av medlemmene at de hadde rekruttert utenfor EØS. Størst var andelen i de store reiselivsfylkene Vestland (16 prosent), Troms og Finnmark (14 prosent), Møre og Romsdal og Nordland (13 prosent).

Spesielt bedriftene i distriktene begynner rekrutteringen av personell i god tid før sesong – både fordi det kan ta lang tid å finne kandidater, men også fordi de opplever at saksbehandlingstiden i Utlendingsdirektoratet (UDI) tar svært lang tid.

Foran årets turismåneder var saksgangen usedvanlig lang, og for virksomheter som hadde søkt om å få inn arbeidstakere før 31. desember 2021 var behandlingstiden oppgitt å være hele ni, 9, måneder. Bedrifter som søkte etter årsskiftet, hadde noe kortere saksbehandlingstid, og med en veiledende behandlingstid på fire måneder. En ventetid vi også er for lang.

Mange bedrifter forteller om at de har måttet vente så lenge på utfallet av søknadsbehandlingen, at de ikke vet om arbeidstakerne rekker sesongstart eller ikke. Dette er en uforutsigbarhet regjeringen må jobbe iherdig med å få bukt med.

Dagens ordning *tidlig arbeidsstart* kan være en løsning for våre medlemsbedrifter, men da må også forståelsen av *spesielle kvalifikasjoner* favne bredt. På denne måten kan reiselivsbedrifter ansette for eksempel ufaglærte renholdere, servitører, kjøkkenassistenter, husøkonomer osv. Store reiselivsdestinasjoner med få fastboende, slik som Geiranger, Flåm, Lofoten og eksempelvis havfiskebedrifter langs kysten, vil være avhengige av en slik ordning.

NHO Reiseliv vil samtidig minne om den alminneliggjorte minstelønnsordningen som omfatter alle ansatte i næringen, også såkalte tredjelandsborgere, som skal forhindre at utenlandsk arbeidskraft får dårligere lønns- og arbeidsvilkår.

Vi er også positive til at det bør ses på en fast-track-ordning for utenlandsk arbeidskraft etter inspirasjon fra Danmark. Samtidig er vi opptatt av at en slik ordning også må inkludere små- og mellomstore bedrifter, og ikke bare gjelde såkalt høykompetent arbeidskraft med begrunnelse i det foregående.

NHO Reiseliv støtter på bakgrunn av dette representantforslag 277 S punkt 2 og punkt 3.

Med vennlig hilsen

Ole Michael Bjørndal
Fagdirektør næringspolitikk

Henrik Hamborg
Politisk rådgiver kompetanse og rekruttering

